

UCHWAŁA NR XLI/295/22

RADY GMINY ZAPOLICE

z dnia 24 lutego 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice
na lata 2022 – 2024**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6a, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372; zm.: Dz. U. z 2021 r. poz. 1834.) w związku z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821; zm.: Dz. U. z 2021 r. poz. 159, poz. 1006, poz. 1981, poz. 2270 i poz. 2328.), Rada Gminy Zapolice uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zapolice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynku Urzędu Gminy Zapolice oraz zamieszczeniu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zapolice.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Paweł Hryniuk

Załącznik do uchwały
Nr XLI/295/22
Rady Gminy Zapolice
z dnia 24 lutego 2022 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024**

Zapolice, luty 2022 r.

Spis treści

I. WSTĘP.....	3
II. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ.....	5
1. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	6
2. Rodziny dysfunkcyjne.....	7
III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA, PRZYCZYNY I TENDENCJE WYSTĘPUJĄCYCH NIEPRAWIDŁOWOŚCI W GMINIE ZAPOLICE.....	9
1. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Zapolice.....	9
2. Zasoby instytucjonalne w obszarze wsparcia rodziny na terenie Gminy Zapolice.....	13
IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU.....	15
1. Kierunki działań w zakresie wsparcia rodziny na lata 2022 – 2024.....	16
2. Cel główny i cele szczegółowe.....	17
V. HARMONOGRAM ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	20
VI. SPOSÓB KONTROLI I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	20
VII. REALIZATORZY PROGRAMU.....	20
VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	21
IX. PODSUMOWANIE.....	22
X. PODSTAWA PRAWNA.....	23
XI. SPIS TABEL	24

I. WSTĘP

W wyniku analizy danych z ubiegłych lat, zdecydowano się na zachowanie formalnego kształtu Programu i nadanie mu podobnej formy jak dokumentowi opracowanemu na lata 2019 –2021, przy równoczesnym uzupełnieniu go o aktualne dane składające się na diagnozę społeczną i demografię Gminy Zapolice, spodziewane efekty oraz podsumowanie. Dotychczas założone cele w dalszym ciągu odpowiadają na potrzeby odbiorców instytucjonalnych oraz wyzwania związane z jakości usług społecznych kierowanych do rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cele te zostały wyznaczone adekwatnie, odnoszą się do najważniejszych obszarów wspierania rodziny, wskazują pola, na których należy działać i wykorzystywać dostępne zasoby. Cele operacyjne Programu mają w założeniu udzielenie wsparcia i pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Dlatego też w programie położono nacisk na pomoc rodzinom dysfunkcyjnym i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (T.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821; zm.: Dz. U. z 2021 r. poz. 159, poz. 1006, poz. 1981, poz. 2270 i poz. 2328) został opracowany Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022-2024. Fundamentalnymi założeniami Programu powinny być:

- działania wspierające mające na celu utrzymanie integracji rodziny; wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- stworzenie warunków do rozwoju kadr pracujących na rzecz rodzin wieloproblemowych i umożliwienie wprowadzenia nowych form pracy z rodzinami.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022-2024 stanowi kontynuację i uzupełnienie Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2019-2021 i zakłada rozwój zintegrowanego systemu wsparcia rodziny na terenie gminy Zapolice poprzez realizację szeregu kompleksowych działań.

Wiedza i doświadczenie praktyków wskazują, że przezwyciężenie sytuacji zagrażającej wykluczeniem społecznym jest często poza zasięgiem rodzin, które znalazły się w tej sytuacji. Istnieje zatem potrzeba, by osoby i instytucje odpowiedzialne za organizację opieki nad dzieckiem i rodziną udzieliły im wsparcia. Do zapewnienia takiego wsparcia Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje organy jednostek samorządu terytorialnego.

W szczególności wsparcie to powinno polegać na:

- Analizie sytuacji rodziny i przyczyn kryzysu w rodzinie;
- Uświadomieniu roli rodziców i funkcji rodziny;
- Podwyższaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców;
- Utrzymaniu integracji rodziny;
- Przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu oraz degradacji społecznej rodziny;
- Dążeniu do zapewnienia warunków do prawidłowego rozwoju dzieci.

Gmina powinna być ważnym elementem systemu wspierania rodziny. Działania gminy winny być nakierowane na profilaktykę oraz na pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby

mogła ona radzić sobie z pokonywaniem trudności. Prawidłowa diagnoza problemów rodziny oraz działania wspierające rodzinę są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Praca z rodziną biologiczną, w przypadku gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Działania wspierające utrzymanie integracji rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy.

Diagnozy wskazują, że głównymi problemami społecznymi występującymi na terenie gminy Zapolice są:

- bezrobocie,
- długotrwała i ciężka choroba,
- niepełnosprawność,
- niezaradność w sprawach życiowych (dziedziczna i nabyta),
- ubóstwo,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm,
- trudność w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego.

Program skierowany jest przede wszystkim do tych rodzin, które z racji przeżywanych trudności, nie są w stanie dostatecznie wypełniać funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci. Ze względu na zakres i rodzaj problemów, jakie towarzyszą tym rodzinom, istnieje ryzyko zaniedbania dzieci. Przeciwdziałanie temu winno być realizowane poprzez rozpoznanie przyczyn dysfunkcji oraz prowadzenie działań pomocowych. Działania należy przede wszystkim ukierunkować na osoby, które wykazują nieporadność życiową. Do grup szczególnego ryzyka należą osoby pochodzące z ubogich, dysfunkcyjnych rodzin, osoby niepełnosprawne, osoby uzależnione od alkoholu.

II. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 gwarantuje stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- wsparciu potencjału rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania,
- pedagogizacji rodziców na temat prawidłowych postaw rodzicielskich oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem,
- zmianie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej oraz wsparcie uczniów wymagających pomocy,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa dzieci, poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktyczno – edukacyjno – wychowawczych w domu i szkole,
- wsparcie w sytuacjach kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie i udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

Nadrzędną zasadą Programu powinna być ścisła współpraca podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin, co gwarantuje skuteczność podejmowanych działań. Zakłada się, że efektywność będzie osiągnięta w szczególności poprzez wczesne podejmowanie działań profilaktycznych przed wystąpieniem problemu oraz pracę z dziećmi oraz ich rodzicami w ich środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym.

Odnosząc się do zapisów ustawy, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- 2) powrotu do rodziny;
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

1. Zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy gmina zobowiązana jest do:

- 1) opracowania i realizacji 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenia oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - zapewnienia rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowania szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowania:
 - podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzania sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich Wojewodzie Łódzkiemu, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 7) prowadzenia monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ustawa zobowiązuje gminę do powołania asystenta rodziny, który ma pełnić zasadniczą rolę we wsparciu rodziny. Asystenci proponują realną pomoc, a także dokonują analizy sytuacji poszczególnych rodzin, proponują najskuteczniejsze wsparcie i tworzą wraz z rodziną plan pracy w pokonaniu trudności ograniczających prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Asystent rodziny z założenia ma pomagać rodzinie, jego elastyczny zadaniowy czas pracy dostosowany będzie do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb.

Do funkcji asystenta rodziny zaliczono:

- wsparcie psychiczno – emocjonalne, przezwyciężenie narastających trudności życia codziennego,
- funkcję diagnostyczno – monitorującą,
- funkcję koordynacji zadań skierowanych na rodzinę,
- funkcję opiekuńczą,
- funkcję doradczą – obejmuje działania takie jak poradnictwo w zakresie prawa, ekonomii, społecznego funkcjonowania w rodzinie i poza nią,

- funkcję mediacyjną,
- funkcję wychowawczą,
- funkcję motywująco – aktywizującą.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- bezpośrednią pracę z rodzinami,
- bezpośrednią pracę z dziećmi,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- informowanie i poradnictwo.

Podstawowym celem pomocy rodzinie jest niedopuszczenie do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, bądź stworzenie warunków do jak najszybszego powrotu dzieci do domu. Praca asystenta rodziny ze względu na jej charakter (towarzyszenie rodzinie w środowisku domowym) może być skutecznym narzędziem do szybkiego polepszenia funkcjonowania rodzin mających przejściowe trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wójt zobowiązany jest zapewnić wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodzin będzie prowadzone w formie pracy z rodziną za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Rodzina może otrzymać wsparcie przez działania:

- instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny;
- placówek wsparcia dziennego;
- rodzin wspierających.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez Wojewodę Łódzkiego.

2. Rodziny dysfunkcyjne

Dysfunkcjonalność rodziny powoduje zaburzenie stosunków emocjonalnych i interpersonalnych pomiędzy członkami rodziny. Zakłócona zostaje atmosfera życia rodzinnego, tworząc traumatyczne środowisko. Środowisko rodzin z dysfunkcjami stwarza niestabilne warunki dla rozwoju dzieci. Więzy emocjonalne między rodzicami, a dzieckiem są osłabione, co pociąga za sobą szereg innych problemów (kłopoty z nauką, relacjami

z rówieśnikami i funkcjonowaniem w społeczeństwie). Nie wszystkie problemy dotyczące rodziny mogą prowadzić do patologii, ale ze względu na negatywne konsekwencje dla życia społecznego i jednostek, są w centrum zainteresowania odpowiednich instytucji i służb. Program opieki nad dzieckiem i rodziną stanowi jeden z elementów zadań w zakresie pomocy społecznej, polityki prorodzinnej oraz profilaktyki uzależnień. Celem nadrzędnym jest tworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymaniu dziecka w rodzinie naturalnej bądź zapewnienie opieki i egzystencji poza rodziną naturalną z zachowaniem preferencji form prorodzinnych.

Praca socjalna na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi ma na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych dzieci, takich jak: wyżywienie, odpowiednia odzież dostosowana do pory roku, podstawowe warunki mieszkaniowe, w tym miejsce do spania, nauki i zabawy oraz warunki sanitarno – higieniczne.

Jednym z celów pracy socjalnej jest także pomoc i wsparcie w przezwyciężaniu występujących w rodzinie problemów, przeciwdziałanie powstawaniu, czy pogłębianiu się demoralizacji i patologii całej rodziny.

Pracę socjalną poprzedza diagnoza i ocena sytuacji rodziny, w tym m. in. określenie sytuacji dziecka w rodzinie oraz deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci. W ramach pracy socjalnej, w sytuacji zagrożenia (szczególnie dobra i bezpieczeństwa dziecka), podejmowane będą działania interwencyjne. Ważną rolę w prowadzonej pracy socjalnej odgrywa współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się daną rodziną, np. szkołą, poradnią psychologiczno – pedagogiczną, sądem rodzinnym, służbą zdrowia, policją, itp.

Praca socjalna z rodzinami, w których występuje problem opiekuńczo – wychowawczy, jest dedykowana dla rodzin, które posiadają dzieci do 18 roku życia, w których występuje przynajmniej jedna z podanych niżej dysfunkcji:

- 1) alkoholizm, narkomania rodziców powodujące w następstwie demoralizację dzieci i braki w zaspokajaniu podstawowych potrzeb rodziny,
- 2) przemoc w rodzinie powodująca konieczność zajęcia się w ramach pracy socjalnej ofiarami przemocy i jej sprawcą,
- 3) zaburzenia lub choroba psychiczna członka rodziny,
- 4) niedojrzałość emocjonalna matki, brak ojca, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, której następstwem jest niewłaściwe pełnienie ról rodzicielskich, zaniedbywania opiekuńczo – wychowawcze dzieci,
- 5) problemy wychowawcze z dziećmi, zarówno w środowisku rodzinnym, jak i szkolnym w wyniku czego rodziny często objęte są kuratelą sądową, a dzieci pomocą w formie uczestnictwa w zajęciach świetlicy środowiskowej,
- 6) zaniedbania względem dzieci zarówno w sferze opiekuńczo – wychowawczej, emocjonalnej jak i szkolnej.

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach w ramach pracy socjalnej na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, starają się współpracować z nauczycielami, świetlicami socjoterapeutycznymi, Sądem, pedagogami szkolnymi, KPP w Zduńskiej Woli, Kuratorami Sądowymi.

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA, PRZYCZYNY I TENDENCJE WYSTĘPUJĄCYCH NIEPRAWIDŁOWOŚCI W GMINIE ZAPOLICE

1. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w Gminie Zapolice

Rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi stanowią znaczną część klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, bezrobocie, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Dysfunkcje te wyrażają się głównie niedojrzałością emocjonalną, problemami we współżyciu z ludźmi, trudnościami adaptacyjnymi, niezaradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemami wychowawczymi w środowisku rodzinnym i zawodowym. Istotną rolę zgodną z polityką społeczną państwa odgrywa praca socjalna w połączeniu ze wsparciem finansowym lub rzeczowym. To pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku. Przeprowadzając wywiady środowiskowe dokonują diagnozy problemów.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach udziela pomocy w szczególności z powodów: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezrobocia, niepełnosprawność, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, przemocy w rodzinie zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizmu i narkomanii, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej, itp. Katalog przesłanek umożliwiających przyznanie świadczeń z pomocy społecznej jest otwarty i tak naprawdę można przyznać świadczenia również w innych przypadkach, niż przewiduje to ustawa, pod warunkiem, że są uzasadnione i konieczne dla dobra osoby lub rodziny, a także najbliższego otoczenia (racjonalne i celowe).

GMINA ZAPOLICE leży w środkowej części województwa łódzkiego, w powiecie zduńskowolskim, na południe od miasta Zduńska Wola – ośrodka o znaczącej regionalnej skali gospodarczej. Centralnym ośrodkiem gminy jest wieś Zapolice. Gmina Zapolice jest jedną z mniejszych obszarowo i liczebnie gmin regionu łódzkiego oraz powiatu zduńskowolskiego. Obszar gminy obejmuje 81 km², tj. 8100 ha. Stanowi to 0,44% powierzchni województwa łódzkiego i 21,95 % powierzchni powiatu zduńskowolskiego. Z danych Ewidencji Ludności, wynika, że na dzień 20 grudnia 2021 r. Gmina Zapolice liczyła **5279** mieszkańców, wśród których mniejszość stanowiły kobiety, tj. 48,91 %. Dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły 20,44 % ogółu mieszkańców gminy Zapolice (tab.1).

Tabela Nr 1. Stan ludności Gminy Zapolice na dzień 20 grudnia 2021 roku.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 - 2	84	70	154
3	33	25	58
4-5	60	66	126
6	29	28	57
7	21	36	57
8-12	157	133	290
13 -15	101	86	187
16 -17	56	49	105
18	23	22	45
19 -65	1811		1811
19 - 60		1434	1434
>65	322		332
>60		633	633
Ogółem	2697	2582	5279

Na dzień 20 grudnia 2021 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zduńskiej Woli zarejestrowanych było 167 osób bezrobotnych z terenu gminy Zapolice, w tym 87 kobiet. Prawo do zasiłku posiada 38 osób, w tym 24 kobiety. Osoby do 30 roku życia stanowiły ogółem 63, w tym kobiety 34.

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej, bezrobocie pozostaje jednym z trzech głównych powodów. W 2020 r. wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej, kwestia bezrobocia dotyczyła 33 rodzin (64 osoby). (Tabela Nr 2).

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli wynika, że w 2021 r. w pieczy zastępczej pozostawało 1 dziecko, w tym: w placówce opiekuńczo – wychowawczej; w rodzinach zastępczych spokrewnionych – nie przebywają dzieci z terenu Gminy Zapolice. W porównaniu do lat 2016 – 2018 stan uległ znacznej zmianie na korzyść.

Tabela Nr 2. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w 2020 - 2021 roku (liczba osób w rodzinach)

Powód trudnej sytuacji/przyznania pomocy	2020	2021
Ubóstwo	21	13
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	37	10
Bezrobocie	64	43
Niepełnosprawność	67	47
Długotrwała choroba	86	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	44	21
Przemoc w rodzinie	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	21	21
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art.7 pkt 11)	0	0
Zdarzenia losowe	0	3
Sytuacja kryzysowa	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Z analizy zestawienia przyczyn udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach w latach 2020 – 2021 wynika, że dominującymi przyczynami korzystania ze świadczeń było, przede wszystkim, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Z tabeli nr 2 wynika, że liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy wykazuje tendencję spadkową. System różnego rodzaju świadczeń pozwala na wzmocnienie sytuacji rodzin z dziećmi w dążeniu do zaspokajania niezbędnych potrzeb oraz wzmacnia postawę nakierowaną na przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości. Jest to szczególnie widoczne jeśli porówna się liczbę rodzin z dziećmi, ubiegających się o pomoc finansową ze środków GOPS. Szczególną rolę w poprawie sytuacji materialnej rodzin z dziećmi ma wypłacane świadczenie z budżetu państwa świadczenie wychowawcze (500+). Mimo to, korzystanie mieszkańców z pomocy społecznej jest przesłanką do opracowania i wdrażania Gminnego Programu Wsparcia Rodziny, którego celem będzie usamodzielnienie rodzin.

Ponadto, analizując sytuację rodzin korzystających z pomocy można stwierdzić, że nadal w Gminie Zapolice występuje bezrobocie ukryte oraz praca nielegalna. Związane jest to w głównej mierze z przyjętymi negatywnymi wzorcami zachowań w rodzinie, brakiem

odpowiedzialności za swoją przyszłość, niskim wykształceniem, niską świadomością, brakiem przewidywalności, życiem „z dnia na dzień”, itp.

Tabela Nr 3. Typy rodzin objętych pomocą (materialną i niematerialną) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach w 2020 r. i 2021 r.

Rok	2020		2021	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem, w tym o liczbie osób	112	231	106	193
1	63	63	70	70
2	16	32	10	20
3	11	33	11	33
4	11	44	8	32
5	8	40	5	25
6 i więcej	3	19	2	13
Rodziny z dziećmi ogółem, w tym liczba dzieci	26	108	17	70
1	11	38	5	15
2	9	38	5	18
3	4	19	4	18
4	1	6	2	12
5	1	7	1	7
6	0	0	0	0
7 i więcej	0	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem, w tym liczba dzieci	6	17	5	16
1	2	4	1	2
2	3	9	2	6
3	1	4	2	8
4 i więcej	0	0	0	0
Rodziny emerytów i rencistów ogółem, w tym o liczbie osób	20	37	47	57
1	12	12	40	40
2	4	8	4	8
3	2	6	3	9
4 i więcej	2	11	0	0

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie lub z opóźnieniem, wychowanie przedszkolne jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej, funkcjonalnej i społecznej.

Opieką Publicznego Przedszkola w Zapolicach objętych jest 100 dzieci, Oddziału Przedszkolnego Społecznej Szkoły Podstawowej w Rembieszowie objętych jest 19 dzieci oraz Oddziału Przedszkolnego Szkoły Podstawowej w Zapolicach objętych jest 48 dzieci. Edukacja szkolna w Gminie Zapolice realizowana jest w 2 szkołach: Szkoła Podstawowa im. 4 Pułku Piechoty Legionów w Zapolicach oraz w Społecznej Szkole Podstawowej w Rembieszowie – łącznie 361 uczniów. Dodatkowo wszystkie dzieci objęte wychowaniem i edukacją, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego ustawą o pomocy społecznej (tj. od 01.10.2021 roku 792, 00 zł na osobę w rodzinie), mają możliwość korzystania z ciepłych posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

2. Zasoby instytucjonalne w obszarze wsparcia rodziny na terenie Gminy Zapolice

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024 będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej. Działania na rzecz dziecka i rodziny realizują instytucje opisane w poniższej tabeli.

Tabela Nr 4. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny z Gminy Zapolice

Lp.	Nazwa i adres placówki	Rodzaj działalności
1.	Gmina Zapolice Plac Strażacki 5 98-161 Zapolice /GOPS w Zapolicach Plac Strażacki 5 98-161 Zapolice	<ul style="list-style-type: none"> – praca socjalna, – pomoc finansowa i rzeczowa, – dożywianie dzieci w szkołach, – wydawanie żywności w ramach współpracy z Bankiem Żywności, – realizacja wypłaty świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, dodatków energetycznych, mieszkaniowych i osłonowych, – przyznawanie i wypłacanie stypendiów. – usługi opiekuńcze, – specjalistyczne poradnictwo: konsultacje psychologiczne, prawne – aktywizacja społeczno – zawodowa, – wspieranie aktywności lokalnej, – zapewnienie rodzinom wsparcia i pomocy asystenta rodziny, – monitorowanie środowisk zagrożonych,

		<ul style="list-style-type: none"> - współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, - realizacja rządowych programów osłonowych, - współpraca z Poradniami Psychologiczno – Pedagogicznymi i Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności, - organizowanie wypoczynku letniego i zimowego, - zapewnienie opieki dzieciom w wieku do lat 3, - szczególne wsparcie dla rodzin, w tym wielodzietnych.
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zapolicach Plac Strażacki 5 98-161 Zapolice	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie terapeutyczne i psychologiczne, - przeciwdziałanie problemom związanych z nadużywaniem alkoholu, - organizowanie kolonii i zimowisk, - prowadzenie świetlicy środowiskowej, - kierowanie na leczenie odwykowe.
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny Plac Strażacki 5 98-161 Zapolice	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy w rodzinie, - procedura „Niebieskiej Karty”, - realizacja gminnego i powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
4.	Placówki służby zdrowia z terenu gminy Zapolice	<ul style="list-style-type: none"> - działalność w ramach profilaktyki i opieki zdrowotnej, - realizacja gminnych programów zdrowotnych.
5.	Placówki oświatowo – wychowawcze z terenu gminy Zapolice	<ul style="list-style-type: none"> - działalność edukacyjno – wychowawcza, - wsparcie psychologiczno – pedagogiczne dla rodziców i dzieci, - działania integracyjne.
6.	Parafie z gminy Zapolice	<ul style="list-style-type: none"> - działalność charytatywna, paczki świąteczne dla rodzin, organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży.
7.	KPP w Zduńskiej Woli/dzielnicowy	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem, - procedura „Niebieskiej Karty”.
8.	Gminny Ośrodek Kultury i	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie czasu wolnego dzieci

	Sportu w Zapolicach ul. Główna 14 98-161 Zapolice	i młodzieży, – prowadzenie świetlicy środowiskowej i pomoc w odrabianiu lekcji, – działania środowiskowe (rodzinne imprezy integracyjne), – organizowanie wystaw, koncertów, pokazów, itp. prezentujących międzypokoleniowe osiągnięcia rodzinne.
9.	Organizacje pozarządowe – KGW, Stowarzyszenia, OSP	– organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, – działania środowiskowe (rodzinne imprezy integracyjne), – organizowanie wystaw, koncertów, pokazów, itp. prezentujących międzypokoleniowe osiągnięcia rodzinne.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024, przewiduje tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodziny powinny mieć możliwość wsparcia ze strony współpracy z asystentem rodziny, który może pomóc im przebrnąć przez trudność. W następnej kolejności powinny zostać stworzone możliwości samodzielnego zmierzania się ze swoimi problemami już po nawiązaniu współpracy, a asystentem rodziny w czasie trwania monitoringu. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Pomoc, którą oferuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała się zmierzyć z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Działania pomocowe zawarte w Gminnym Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024, opierać się będą na potencjale rodziny, starając się wzmocnić kompetencje społeczne i wychowawcze rodziców oraz wspierać dziecko w procesie rozwoju w oparciu o bazę specjalistów w zakresie diagnozy, wychowania, terapii i pracy socjalnej. Głównym zadaniem jest wzbudzenie i podtrzymanie motywacji rodzin do współpracy i uświadomienie rodzicom, że dzieci zawsze ich potrzebują i że to oni powinni stanowić oparcie dla domu niezależnie od sytuacji, w jakiej aktualnie sami się znajdują. Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, uświadomienie rodzicom (opiekunom) oraz dzieciom ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami naszego społeczeństwa. Fundamentem będzie wizja rodziny zintegrowanej, harmonijnej, w której zarówno rodzice, jak i dzieci, znajdują oparcie i chęć do działania.

Działania pomocowe podzielone zostały na 3 grupy obejmujące swoimi obszarami **pomoc rodzinie** jako całości, **pomoc dziecku** jako osobie będącej w szczególnej sferze naszych zainteresowań oraz **pomoc rodzicom**, którzy mają (a przynajmniej powinni mieć) wiodącą rolę w życiu rodziny. Podział ten ma znaczenie czysto formalne, ponieważ rodzina traktowana jest jako całość i nie da się poprawić zaburzonych relacji rodzinnych pracując tylko z dzieckiem lub tylko z rodzicami. Podobnie pozytywnych efektów nie da się uzyskać jedynie poprzez pracę w oparciu o placówkę, gdyż niejednokrotnie głównym terenem pracy pomocowej jest środowisko miejsca zamieszkania rodziny oraz zaangażowanie w pomoc wielu różnych osób i podmiotów. Organizacja właściwie skonstruowanej pracy socjalnej wymaga włączenia się terenowych pracowników socjalnych. Kompleksowość i właściwy dobór działań z oferty pomocowej oparte na dobrej diagnozie są elementami warunkującymi skuteczność działania programu i uzyskiwania rezultatów.

Podstawowymi założeniami Programu są:

- 1) zapobiegać powstawaniu sytuacji wymagających interwencji kryzysowej,
- 2) zapobiegać uzależnieniom od substancji psychoaktywnych,
- 3) zapobiegać niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży,
- 4) zapobiegać niepowodzeniom szkolnym,
- 5) zapobiegać niedożywieniu dzieci,
- 6) zapewnić opiekę nad dziećmi podczas pracy rodziców,
- 7) rozwiązywać sytuacje kryzysowe,
- 8) udzielać pomocy w przezwyciężaniu uzależnień,
- 9) zapewnić opiekę nad dziećmi wymagającymi oddziaływania wychowawczego,
- 10) pomagać w przezwyciężeniu trudności szkolnych,
- 11) zapewnić integralny rozwój psychofizyczny,
- 12) zabezpieczyć podstawowe potrzeby materialne rodziny,
- 13) przeciwdziałać marginalizacji i degradacji społecznej całych rodzin,
- 14) poszukiwać nowych alternatywnych rozwiązań w zakresie pracy z dzieckiem,
- 15) koordynować wszystkie działania instytucji samorządowych, a także organizacji pozarządowych mogących służyć pomocą potrzebującym dzieciom,
- 16) aktywizować dzieci na rzecz własnego rozwoju.

1. KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE WSPARCIA RODZINY NA LATA 2022 – 2024

- 1) Wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach, pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny.
- 2) Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych.
- 3) Poprawę bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
- 4) Poprawę jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi.
- 5) Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury Gminy.
- 6) Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych, ochrona praw rodziny i dziecka.

- 7) Podejmowanie pełnych działań podmiotów publicznych oraz niepublicznych na rzecz rodzin.
- 8) Promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania.
- 9) Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną.
- 10) Uzupełnianie braków zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci.
- 11) Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz przeciwdziałanie i likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży.
- 12) Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwalaniu potrzeb intelektualnych, twórczych, organizacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży.
- 13) Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, wykośleniem oraz przestępczością.
- 14) Pomoc w integracji rodziny z jej otoczeniem społecznym.

2. Reasumując powyższe założenia i priorytety w realizacji programu, sformułowano:

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i tworzenie sprzyjających warunków jej prawidłowemu funkcjonowaniu

Dla skutecznej realizacji Programu i osiągnięcia celu głównego sformułowano cztery cele szczegółowe:

Cel szczegółowy 1. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny.

1.1. Praca z rodziną w ramach Programu:

- 1) Rozbudowa systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego:
 - a) wsparcie dla rodzin z osobą długotrwale bezrobotną,
 - b) rozwój systemu wsparcia dla rodzin z osobą niepełnosprawną i starszą,
 - c) wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem,
 - d) wsparcie rodzin z problemem uzależnienia,
 - e) wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi.
- 2) Poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik, pracownik socjalny, asystent rodziny);
- 3) Kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych i współuzależnionych;
- 4) Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych;
- 5) Zapobieganie niedożywieniu dzieci z rodzin ubogich;
- 6) Akcje pomocowe:

- a) zbiórka podręczników i zabawek,
- b) zbiórka odzieży używanej,
- 7) Udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów spożywczych;
- 8) Wspieranie rodziców w funkcjach opiekuńczo – wychowawczych:
 - a) akcje promocyjne i propagandowe
 - b) rodziny wspierające i asystent rodziny.

Cel szczegółowy 2. Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

2.1. Praca z dziećmi w ramach Programu:

- 1) Pomoc dla dzieci z rodzin nie objętych programami rządowymi w zakresie przygotowania wyprawki szkolnej;
- 2) Dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci w tym dofinansowanie obozu terapeutycznego dla dzieci z grup ryzyka, wspieranie wyjazdów integracyjnych dzieci i młodzieży;
- 3) Dostęp do specjalistów dziecięcych dla wszystkich dzieci w terenie Gminy Zapolice (niezależnie od dochodu rodziny - psycholog, logopeda);
- 4) Tworzenie funduszy stypendialnych oraz przyznawanie stypendiów dla dzieci uzdolnionych z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,
- 5) Wspieranie promowania lokalnych liderów;
- 6) Utworzenie świetlicy środowiskowej lub świetlicy socjoterapeutycznej (pomoc w odrabianiu lekcji, kółko zainteresowań, wspólne gry i zabawy, pogadanki, wycieczki krajoznawcze, Internet, filmy);
- 7) Włączanie do programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno – edukacyjno – wychowawczych z zakresu dewiacji i dysfunkcji społecznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień;
- 8) Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem:
 - a) kontynuowanie i wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
- 9) Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulacje medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych;

2.2. Bezpieczeństwo (dewiacje, patologie i dysfunkcje) w ramach Programu:

- 1) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i osób dorosłych;
- 2) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie:
 - a) diagnoza skali zjawiska,
 - b) rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym,
 - c) rozwijanie programów promujących przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- 3) Promocja programów profilaktyczno – edukacyjnych realizowanych z Policją;

- 4) Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych, terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży;
- 5) Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie,
 - a) akcje informacyjne dla rodziców na temat zagrożeń uzależnieniami (alkohol, narkotyki, nikotyna, internet);
- 6) Kontrola zakazu sprzedaży papierosów i alkoholu dzieciom i młodzieży do lat 18;

Cel szczegółowy 3. Podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

3.1. Praca z rodziną zastępczą w ramach Programu:

- 1) Promowanie rodzinnej opieki zastępczej;
- 2) Ochrona dzieci pozbawionych opieki w rodzinie naturalnej przed instytucjonalnymi formami opieki;
- 3) Realizowanie szkoleń w zakresie tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 4) Wszechstronna opieka nad dzieckiem pozbawionym elementarnego oparcia w rodzinie naturalnej;

Cel szczegółowy 4. Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną.

4.1. Edukacja (wzbogacenie i urozmaicenie standardowej oferty dydaktycznej) w ramach Programu:

- 1) Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia;
- 2) Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin, służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności;
- 3) Wspieranie i promocja uczniów uzdolnionych:
 - a) wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej;

4.2. Sport, rekreacja i wypoczynek w ramach Programu:

- 1) Wspieranie plenerowych imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży;
- 2) Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej i turystycznej;
- 3) Współpraca z klubami sportowymi;
- 4) Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych;
- 5) Wspieranie różnych form turystyki krajowej;
- 6) Wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży:
 - a) doposażenie świetlic, klubów i miejsc spotkań;

- 7) Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież, sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie:
- a) realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania wolnego czasu;
 - b) poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
 - c) zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w okresie wakacyjnym i zimowym.

V. HARMONOGRAM ZAPLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Harmonogram realizacji działań podejmowanych w ramach realizacji „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024” stanowi załącznik do Programu.

VI. SPOSÓB KONTROLI I MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Podmioty realizujące Program będą zobowiązane do składania kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach informacji nt. stanu realizacji, podjętych działań i wskaźników zadań ujętych w Programie, w terminie do 31 stycznia każdego roku.

W ramach monitoringu kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach, na podstawie zebranych informacji jednostkowych, sporządza roczne sprawozdanie z realizacji Programu i przedkłada Wójtowi Gminy, natomiast do 31 marca każdego roku, Wójt Gminy przedkłada Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

VII. REALIZATORZY PROGRAMU

Zgodnie z art. 2 ust. 3 i art. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego. Obowiązek wspierania rodziny, jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

W związku z powyższym, głównym realizatorem Programu będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach, jednak założenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024 powinny być realizowane przez wszystkie podmioty, które w ramach kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz podmioty, bądź osoby specjalizujące się i mające kontakt z dzieckiem i rodziną. W związku z tym, przy realizacji Programu współpracować będą:

- 1) Właściwe referaty i stanowiska Urzędu Gminy Zapolice,
- 2) Gminna Komisja Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Zapolicach,

- 3) Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Zapolicach,
- 4) Placówki Oświatowe z terenu Gminy Zapolice,
- 5) Placówki służby zdrowia z terenu Gminy Zapolice,
- 6) Gminna Biblioteka Publiczna w Zapolicach,
- 7) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach,
- 8) Organizacje pozarządowe – stowarzyszenia, KGW i OSP,
- 9) Parafia Rzymsko – Katolicka w Strońsku,
- 10) Kluby sportowe z terenu Gminy Zapolice.

Pośredni realizatorzy Programu i partnerzy:

- 1) Starostwo Powiatowe w Zduńskiej Woli,
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zduńskiej Woli,
- 3) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zduńskiej Woli,
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Zduńskiej Woli,
- 5) Sąd Rejonowy w Zduńskiej Woli,
- 6) Powiatowy Urząd Pracy w Zduńskiej Woli,

VIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Koordynator programu.

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024 jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach.

2. Czas realizacji programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice została zaplanowana na lata 2022 – 2024. Program jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

3. Adresaci programu.

Adresatami Programu są rodziny mieszkające na terenie Gminy Zapolice, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubóstwem, doświadczające przemocy domowej, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych używek, małoletnie matki, małoletni ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi jak również sytuacjami kryzysowymi, itp.), zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska. Ponadto, przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

4. Źródła finansowania Programu

Środki na realizację Programu pochodzić mogą z:

- budżetu gminy (planowane w toku prac nad budżetem gminy),

- budżetu państwa (programy rządowe, konkursy, granty),
- dotacji zewnętrznych,
- środki finansowe i rzeczowe od sponsorów.

IX. PODSUMOWANIE

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159, 1006, 198) nakłada na wszystkie szczeble samorządu terytorialnego (gminę, powiat, województwo) zadania związane z wykorzystaniem ustawy. Wprowadza do systemu nowe jednostki, nowe funkcje (asystent rodziny, organizator pieczy zastępczej, koordynator pieczy zastępczej). Ustawa w większym stopniu niż dotychczasowe przepisy, wymusza na samorządach, a zwłaszcza gminach, prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze pracy z rodziną. Europejskie tendencje w opiece zastępczej opierają się o coraz większe zróżnicowanie usług nastawionych na udzielanie pomocy większej liczbie dzieci i młodych ludzi, coraz większy nacisk na umieszczanie dzieci pod opieką krewnych oraz rosnące wysiłki w pozyskiwaniu profesjonalnych opiekunów przygotowanych do pracy z młodymi ludźmi manifestującymi złożone problemy. Aby zapewnić właściwe formy pomocy, konieczna jest ścisła współpraca instytucjonalnymi, rodzinnymi, jak również alternatywnymi formami pomocy. Poszczególne formy opieki powinny być postrzegane jako współzależne i nawzajem się dopełniające metody pracy z dziećmi.

Fundamentem systemu opieki musi być właściwe prawo, oparte na idei partnerstwa z rodzicami, świadome konieczności wspierania rodzin, jak również potrzeb i możliwości profesjonalistów pracujących z dziećmi, a także rodzin zastępczych. Poza tym należy zwiększyć nacisk na przestrzeganie praw dziecka. Przede wszystkim, ośrodki opieki nad dziećmi powinny respektować wymogi Konwencji o prawach Dziecka, która postrzega dzieci, jako podmioty posiadające określone prawa. Chodzi tu nie tylko o tradycyjnie rozumiane prawo do opieki ochrony i zaspokojenia potrzeb, ale również prawo do „partycypacji”, uczestnictwa.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024, jest Programem elastycznym, który będzie dostosowywany do bieżących potrzeb podopiecznych i ich rodzin. Program uwzględnia szeroko pojętą współpracę z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami świadczącymi specjalistyczną pomoc w zakresie wspierania rodziny ze szczególnym uwzględnieniem pomocy środowiskowej.

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach. Program realizowany będzie na terenie Gminy Zapolice w latach 2022 – 2024. W lokalnym systemie działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych rodziny należy wziąć pod uwagę uczestnictwo różnych podmiotów i instytucji. Tak rozumiany Program stanowić będzie pełne i kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

W ramach monitoringu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zapolicach, co roku będzie przedstawiał Wójtowi Gminy roczne sprawozdania z realizacji Programu, natomiast do dnia 31 marca każdego roku, Wójt Gminy przedstawi Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu.

X. Podstawa Prawna Programu

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159, 1006, 198)
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270.)
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119.)
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050)
- 6) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111, z 2021 r. poz. 1162, 1981, 2105, 2270)
- 7) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877, 1162, 1981, 2105.)
- 8) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535)
- 9) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834)
- 10) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1100, 1162, 1621, 2270, 2317)
- 11) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573, 1981)

XI. Spis tabel

1. Tabela Nr 1. Stan ludności Gminy Zapolice na dzień 20 grudnia 2021 roku.....10
2. Tabela Nr 2. Najczęstsze powody przyznawania pomocy społecznej w 2020 - 2021 roku (liczba osób w rodzinach).....11
3. Tabela Nr 3. Typy rodzin objętych pomocą (materialną i niematerialną) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zapolicach w 2020 r. i 2021 r.12
4. Tabela Nr 4. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny z Gminy Zapolice.....13

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Piotr Paweł Hryniuk

HARMONOGRAM realizacji zadań ujętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Zapolice na lata 2022 – 2024

CEL GŁÓWNY PROGRAMU:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i tworzenie sprzyjających warunków jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

Lp.	Zadanie/Realizatorzy	Działania	Termin realizacji	Przykładowe wskaźniki/rezultaty
Cel szczegółowy 1. Podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny				
	PRACA Z RODZINĄ Wszyscy realizatorzy programu i partnerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1) Rozbudowa systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego: <ol style="list-style-type: none"> a) wsparcie dla rodzin z osobą długotrwale bezrobotną, b) rozwój systemu wsparcia dla rodzin z osobą niepełnosprawną i starszą, c) wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem, d) wsparcie rodzin z problemem uzależnienia, e) wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. 2) Poradnictwo specjalistyczne (konsultacje psychologiczne, porady prawne), 3) Kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych i współuzależnionych, 4) Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych, 5) Zapobieganie niedożywieniu dzieci z rodzin 	2022 – 2024	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin objętych pomocą rodziny wspierającej i asystenta rodziny, – liczba rodzin, które zostały objęte pomocą finansową, – liczba rodzin, które skorzystały z pomocy poradnictwa specjalistycznego (prawnika, psychologa, itp.) – liczba rodzin objętych programem dożywiania, – liczba rodzin objętych wydaniem artykułów żywnościowych (POPŻ), – liczba rodzin, w których zapobiegnięto umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

	<p>ubogich,</p> <p>6) Akcje pomocowe:</p> <p>a) zbiórka podręczników i zabawek,</p> <p>b) zbiórka odzieży używanej,</p> <p>7) Udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych,</p> <p>8) Wspieranie rodziców w funkcjach opiekuńczo – wychowawczych:</p> <p>a) akcje informacyjne i promocyjne,</p> <p>b) współpraca z asystentem rodziny.</p>		
<p>Cel szczegółowy 2. Wspieranie rodziny w wychowaniu dziecka oraz pełnieniu funkcji opiekuńczej i wychowawczej</p>			
<p>PRACA Z DZIEĆMI</p> <p>Wszyscy realizatorzy programu i partnerzy</p>	<p>1) Pomoc dla dzieci z rodzin nieobjętych programami rządowymi w zakresie przygotowania wyprawki szkolnej,</p> <p>2) Dofinansowanie wycieczki letniego i zimowego dla dzieci w tym dofinansowanie obozu terapeutycznego dla dzieci z grup ryzyka, wspieranie wycieczek integracyjnych dzieci i młodzieży,</p> <p>3) Dostęp do specjalistów dziecięcych dla wszystkich dzieci w terenie Gminy Zapolice (niezależnie od dochodu rodziny – psycholog, logopeda),</p> <p>4) Tworzenie funduszy stypendialnych oraz przyznawanie stypendiów dla dzieci uzdolnionych z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej,</p> <p>5) Wspieranie promowania lokalnych liderów,</p>	<p>2022 – 2024</p>	<p>– liczba dzieci objętych wsparciem w postaci wyprawki szkolnej,</p> <p>– liczba dzieci uczestniczących w koloniach, obozach, zimowiskach i wycieczkach integracyjnych,</p> <p>– liczba dzieci objętych programem stypendialnym,</p> <p>– liczba świetlic środowiskowych,</p> <p>– liczba dzieci korzystających ze wsparcia oferowanego w świetlicach środowiskowych,</p> <p>– liczba zajęć dydaktycznych poświęconych tematyce profilaktyki uzależnień,</p> <p>– liczba programów informacyjno – edukacyjnych,</p>

		<p>6) Utworzenie świetlicy środowiskowej lub świetlicy socjoterapeutycznej (pomoc w odrabianiu lekcji, kółko zainteresowań, wspólne gry i zabawy, pogadanki, wycieczki krajoznawcze, Internet, filmy),</p> <p>7) Włączenie do programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno – edukacyjno – wychowawczych z zakresu dewiacji i dysfunkcji społecznych ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień,</p> <p>8) Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontynuowanie i wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży. <p>9) Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulacje medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych,</p> <p>10) Wspieranie idei wolontariatu,</p> <p>11) Inicjowanie programów wylaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób objętych programami informacyjno – edukacyjnymi, – liczba wolontariuszy, – liczba dzieci korzystających z zajęć profilaktycznych, kółek zainteresowań i zajęć dodatkowych
--	--	---	---

<p>BEZPIECZEŃSTWO Wszyscy realizatorzy programu i partnerzy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i osób dorosłych, 2) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie: <ul style="list-style-type: none"> - diagnoza skali zjawiska, - rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym, - rozwijanie programów promujących przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. 3) Promocja programów profilaktyczno-educacyjnych realizowanych z Policją, 4) Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych, terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży, 5) Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie, <ul style="list-style-type: none"> - akcje informacyjne dla rodziców na temat zagrożeń uzależnieniami (alkohol, narkotyki, nikotyna, internet). 6) Kontrola zakazu sprzedaży papierosów i alkoholu dzieciom i młodzieży do lat 18. 7) Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez członków rodziny dzieci ze środowisk zagrożonych. 	<p>2022 – 2024</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych monitoringiem przez GZI, - liczba realizowanych programów dotyczących przeciwdziałaniu przemocy, - liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych, - liczba akcji informacyjnych na temat zagrożeń uzależnień, - liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży papierosów i alkoholu, - liczba rodzin objętych monitorowaniem.
--	--	--------------------	--

Cel szczegółowy 3. Podejmowanie i koordynacja działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

<p>PRACA Z RODZINĄ ZASTĘPCZA</p> <p>Wszyscy realizatorzy programu i partnerzy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Promowanie rodzinnej opieki zastępczej, 2) Ochrona dzieci pozbawionych opieki w rodzinie naturalnej przed instytucjonalnymi formami opieki, 3) Realizowanie szkoleń w zakresie tworzenia rodzinnych form pieczy zastępczej, 4) Wszechstronna opieka nad dzieckiem pozbawionym elementarnego oparcia w rodzinie naturalnej, 	<p>2022 – 2024</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba szkoleń, warsztatów, spotkań promujących rodzicielstwo zastępcze, – liczba osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach, spotkaniach, – liczba rodzin zastępczych na terenie gminy.
---	--	--------------------	--

Cel szczegółowy 4. Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną

<p>EDUKACJA</p> <p>Wszyscy realizatorzy programu i partnerzy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia, 2) Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin, służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności, 3) Wspieranie i promocja uczniów uzdolnionych: <ul style="list-style-type: none"> – wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju 	<p>2022 – 2024</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci objętych zajęciami rozwijającymi umiejętności społeczne, – liczba i rodzaj zajęć rozwijających umiejętności społeczne i przedsiębiorczość, – liczba dzieci nagradzanych, wyróżnianych z osiągnięcia edukacyjne, sportowe, itp.,
--	--	--------------------	---

	<p>SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK</p> <p>Wszyscy realizatorzy programu i partnerzy</p>	<p>młodzieży uzdolnionej.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Wspieranie plenerowych imprez sportowych i rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, 2) Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej i turystycznej, 3) Współpraca z klubami sportowymi, 4) Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, 5) Wspieranie różnych form turystyki krajowej, 6) Wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży: <ol style="list-style-type: none"> a) doposażenie świetlic, klubów i miejsc spotkań. 7) Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież, sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie: <ol style="list-style-type: none"> a) realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania wolnego czasu, b) poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych, c) zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w okresie wakacyjnym i zimowym. 	<p>2022 – 2024</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w imprezach sportowo rekreacyjnych, - liczba imprez kulturalnych, sportowo – rekreacyjnych, - liczba dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych, - liczba realizowanych projektów propagujących zdrowy styl życia,
--	--	--	--------------------	--